

KAPITEL 1

Hur blev Jesus världens mest inflytelserika person?

Tre år. Vad kan en människa åstadkomma på tre år?

Siddhartha Gautama – mera känd under titeln Buddha, som betyder ”den upplyste” eller ”den som vaknat upp” – föddes som prins i en välbärgad familj i nuvarande Nepal och växte upp i en skyddad miljö.¹ Mötet med lidandet i världen utanför – sjukdom, åldrande och död – fick honom att lämna hustru, barn och palats för att söka sanningen om tillvaron. Han besökte berömda andliga lärare i norra Indien och ägnade sig åt andliga övningar och askes. Enligt traditionen plågade han sin kropp hårdare än någon annan; till slut levde han på endast ett riskorn om dagen. Men han fann inte sanningen genom askes. I stället satte han sig under ett träd för att meditera, fast besluten att inte stiga upp förrän han funnit vad han sökte.

Det var under denna meditation som Siddhartha Gautama blev Buddha, den upplyste. Han var då trettiofem år gammal. Sina nya insikter förmedlade han i sin berömda Benarespredikan, vilken utgör startpunkten för buddhismen som rörelse. Under resten av sitt liv – under de följande fyrtiofem åren – vandrade Buddha över den indiska subkontinenten och förkunnade sin lära. När han dog åttio år gammal var han en känd man. Åtta olika kungar fick ta emot relikier efter Buddhas död och kremering, och de byggde *stūpor*, det vill säga buddhistiska kultbyggnader, över dessa relikier.

Konfucius föddes i den kinesiska staten Lu i nuvarande Shan-

1. Traditionellt har Siddhartha Gautamas liv daterats till 563–483 f Kr.

dongprovinsen i nordöstra Kina.² Han kom från en adlig familj men växte upp under knappa omständigheter. Han blev efter hand uppmärksammasad för sin undervisning, och femtio år gammal påbörjade han en politisk karriär som guvernör och senare som minister i regeringen. Besviken över den korruption som han såg lämnade han senare politiken och gjorde i stället resor till olika kungadömen i Kina för att förmedla sin livsfilosofi. Sextioåtta år gammal drog han sig tillbaka till sin hemstad och använde de sista åren av sitt liv till att förmedla visdom till ett sjuttiototal lärjungar. När han dog restes ett gravmonument över honom i hans hemstad som snabbt blev ett pilgrimsmål.

Muhammed kom från fattiga förhållanden i Mecka.³ Tjugofem år gammal gifte han sig med sin första fru Khadidja, en förmögen affärskvinna. När han var fyrtio år fick han sin första uppenbarelse av ängeln Gabriel, och några år senare började han predika sitt budskap. Under lång tid mötte han motstånd och fiendskap, och han tvingades lämna Mecka för Medina. Gradvis växte dock hans anhängare i antal, och Muhammed fick en allt starkare position politiskt och militärt. Två decennier efter den första uppenbarelsen kunde han marschera med tio tusen soldater mot Mecka och utan strid inta sin födelsestad. När han dog hade han lagt den Arabiska halvön under sig, och islam var en maktfaktor.

Buddha blev åttio år, Konfucius sjuttiotvå år och Muhammed sextiotvå år gammal. De verkade alla under flera decennier, reste vida med sitt budskap, blev välkända hos sin tids etablissemang och kunde agera utifrån respekterade plattformar i sin samtid. Vid deras död restes monument över dem och deras livsgärning.

Jesus växte upp i en snickarfamilj i Nasaret, en liten stad i Galileen. Han kom från små omständigheter, utan makt, inflytande eller

2. Konfucius liv dateras vanligtvis till 551–479 f Kr.

3. Muhammeds liv dateras 570–632 e Kr.

status. Omkring trettio år gammal framträdde han för första gången som offentlig person. Under tre korta år verkade han sedan som förkunnare och undergörare, mestadels på den galileiska landsbygden, för att sedan fängslas i Jerusalem. Han torterades och dömdes till den mest förnedrande avrättning som historien känner: korsfästelse. Några få kvarvarande vänner tog hand om den sargade kroppen och lade den i en lånad grav.

Kontrasten till Buddha, Konfucius och Muhammed är slående. Jesus hade ingen position under sin livstid, han verkade offentligt endast under en försvinnande kort tid, han rörde sig mestadels utanför det andliga och politiska centrumet i sitt hemland, och hans liv förkortades genom en skamfylld avrättning när han inte var mycket mer än trettio år gammal.

Vad bevisar detta? Ingenting. Absolut ingenting. Men det väcker intressanta frågor om vem Jesus var och vad som hände efter hans död. Hur förklarar man framväxten av världens största rörelse – den kristna kyrkan – utifrån denna på ytan ynkliga startpunkt? En sak är klar: det är mot alla odds som Jesus har blivit världens mest kända och inflytelserika person.

Nuförtiden råder det ibland en viss okunnighet om det avgörande inflytande som Jesus har haft på den fortsatta historien, på område efter område. I tidigare generationer var det mer självklart. Ta Friedrich Nietzsche som exempel, från men klarsynt kristendomskritiker under 1800-talet. Han skriver i sin berömda bok *The Will to Power* (Viljan till makt):

Ett annat kristet koncept, inte mindre galet, har satt sig ännu djupare i vävnaden hos moderniteten, nämligen begreppet 'själarnas likhet inför Gud'. Detta koncept utgör prototypen för alla teorier om lika rättigheter.⁴

4. Friedrich Nietzsche, *The Will to Power* (New York: Random House 1967), s 44.

Nietzsche avskydde kristen tro, precis som han avskydde tanken på allas lika värde och rättigheter. Och han insåg kopplingen mellan de två, alltså varifrån tanken på "själarnas likhet inför Gud" kommer.

Som James Allen Francis säger i en ofta citerad predikan från 1926:⁵

Här är en man som föddes i en obetydlig by, barn till en kvinna från landsbygden. Han växte upp i en annan by. Han arbetade i en snickarbod tills han var trettio. Under tre år var han sedan kringresande predikant.

Han ägde aldrig något hem. Han skrev aldrig någon bok. Han innehade aldrig något kontor. Han hade aldrig någon familj. Han läste aldrig vid någon högskola. Han satte aldrig sin fot i någon storstad. Han reste aldrig mer än 30 mil från den plats där han föddes. Han gjorde inga av de saker som brukar åtfölja storhet. Han hade inget förutom sig själv ...

Medan han fortfarande var en ung man, vände sig folkopinionen mot honom. Hans vänner lämnade honom. En av dem förnekade honom. Han överlämnades till sina fiender. Han utsattes för en skenrättegång. Han spikades fast på ett kors mellan två rövare. Medan han var döende spelade hans bödlar om den enda ägodel han hade haft på jorden – en mantel. Av medlidande från en vän lades han efter sin död i en lånad grav.

Nitton långa århundraden har kommit och gått, och i dag är han en central del av mänskligheten och utgör ledstjärna för utvecklingen.

Jag överdriver inte när jag säger att om man lägger ihop alla arméer som någonsin marscherat, alla flottor som någonsin byggts, alla parlament som någonsin samlats och alla kungar

5. James Allen Francis, *The Real Jesus and Other Sermons* (The Judson Press of Philadelphia 1926), s 123–124.

som någonsin regerat, så har de inte påverkat människans liv på jorden så kraftfullt som detta enda enskilda liv.

I *Skeptikerns guide till Jesus del 2* ska vi ge oss ut på jakt efter denna historiska person, Jesus från Nasaret, för att se vem han var, vad han stod för, varför han avrättades och vad som hände efter hans begravning.

Men innan vi närmar oss hans person behöver vi ta oss förbi några olika hinder som ofta skymmer sikten och gör det svårare att se vem han var.